

Aangeboden door de Nederlandse collegae ter gelegenheid van zijn 60-jarig tandartsjubileum (1910-1970): *Keuze uit de publikaties van Prof. P. H. Buisman*. 262 pag.

Het bespreken van het boek dat ditmaal de redactionele schrijftafel siert, is een even dankbare als aangename bezigheid. De resercent kan zich ontslagen achten een beoordeling te geven in de gebruikelijke zin. In deze rubriek worden als regel wetenschappelijke uitgaven op hun waarde en betekenis getoetst en naar gelang van de uitslag in voor auteur(s) en uitgever van belang zijnde bewoordingen, al dan niet van harte ter lezing respectievelijk aanschaffing aanbevolen. Dit alles is in dit geval geheel overbodig en bovendien moet de beoordelaar van de inhoud der uitgezochte publikaties wegens gebrek aan deskundigheid verstek laten gaan. Trouwens, in dit Tijdschrift hebben de overgenomen artikelen ten tijde van hun eerste publikatie niet zelden commentaren uitgelokt.

De behoefte tot het schrijven van een korte beschouwing – dus eigenlijk meer naar aanleiding van deze uitgave – komt dan ook voort uit het verlangen de (Nederlands) lezende professie eens de zeldzaamheid van het verschijnen iemand in haar midden te hebben die werkelijk schrijven kan, onder het oog te brengen. Terecht noemt J. B. Visser in een der voorwoorden tot deze keuze uit het oeuvre van Buisman, hem een „geboren journalist” en enkele regels verder beschrijft hij de oud-hoofdredacteur van dit Tijdschrift als „deze schrijver-tandarts”. Laten wij ons ervan bewust zijn, dat zo’n combinatie waarschijnlijk maar eenmaal per eeuw voorkomt.

Maar ook het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde kan ingenomen zijn met „de gedachte, die in het Tandheelkundig Instituut te Utrecht rees” het boek samen te stellen. Immers het Tijdschrift had in de periode 1910-1970 van alles wat hier herdrukt is, het „eerste woord”. Daarom zij de Redactie ten aanzien van deze bloemlezing ook het „laatste woord” gegund: de vermelding van de namen van *De samenstellers*, die om welke nobele reden dan ook in de bundel onvermeld bleven: A. A. D. Derksen, C. A. W. Korenhof en J. B. Visser. Voor hen de krans van de goede wijn die zij voor ons uitzochten! En met deze, ietwat cryptische zin, wordt het lezen van de gebundelde publikaties van Prof. P. H. Buisman wellicht het best aanbevolen.

B. Z. Deenik

Prof. Dr. C. O. Eggink: *Resultaten van endodontische behandelingen beoordeeld volgens een gestandaardiseerde methode*. 2e druk, 199 pag. Met afb. Stafleu & Tholen N.V., Leiden 1970. Prijs f 25,-.

Bij het verschijnen van dit boek – oorspronkelijk proefschrift – in 1964 werd er in dit Tijdschrift (januari-afl. 1965) een uitvoerige bespreking aan gewijd. De 2e druk is vrijwel ongewijzigd. Te betreuren zijn enkele slordigheden van de drukker: enkele pagina’s zijn vaag en een afbeelding (plaat 13) zeer slecht afgedrukt.

De algemeen-practicus, die wellicht wordt afgeschrikt door de vele tabellen en histogrammen zij gewezen op de

samenvattingen aan het eind van ieder hoofdstuk, waarin bij veel elementaire en praktische kennis kan vinden.

A. C. Lamers

Geoffrey L. Howe: *The extraction of teeth*. 2e druk, 86 pag., 112 afb. John Wright and Sons Ltd., Bristol 1970. Prijs \$16,-.

De eerste druk verscheen in 1961 en werd toen besproken door M. Hut in dit Tijdschrift (69: 144, 1962). Het werd aanbevolen als een bijzonder praktisch boekje. Voor de tweede druk, die is uitgebreid met een hoofdstuk over noodsituaties en resuscitatie, geldt dezelfde kwalifikatie.

Schrijver is hoogleraar te Londen en heeft zich bij de voorbereiding van deze druk laten bijstaan door twee andere ervaren Engelse onderwijzers, n.l. Southam en Whitehead, waardoor is voorkomen dat uitsluitend de technieken en methoden van één persoon zijn beschreven.

De principes van de Engelse extractiemethode en de narcose t.b.v. de extractie worden duidelijk weergegeven. Ook het werkingsprincipe van elevatoria wordt besproken, evenals de operatieve verwijdering van wortelresten en het incideren van oppervlakkige abcessen.

In een appendix wordt het aanbevolen instrumentarium kort genoemd. Men mist echter toch wel een beschrijving van de lokale anesthesie.

Het boekje kan zeker worden aanbevolen aan studenten in de tandheelkunde en ook aan algemeen practici, die hun geheugen eens willen opfrissen.

G. Boering

Dr. J. Arends: *Grensvlakken en raakvlakken*. Inaugurale rede rijksuniversiteit te Groningen. 16 pag. Stafleu & Tholen N.V., Leiden 1970.

De rede, die door Prof. Dr. J. Arends werd uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de materia technica aan de R.U. te Groningen op 17 november 1970 gaf hem de mogelijkheid zijn visie te geven op de plaats die de materia technica thans in de tandheelkunde kan innemen. In een kort historisch overzicht van systematisch materiaalkundig onderzoek onderscheidde Prof. Arends 3 perioden:

1. het fenomenologisch onderzoek na de eerste wereldoorlog dat de grondslag vormde voor de kwaliteits-specificatie;
2. de natuurwetenschappelijke research, die na de tweede wereldoorlog vooral zou leiden tot betere, aan tandheelkundige eisen beantwoordende materialen en;
3. het thans op gang zijnde multidisciplinaire onderzoek naar de relatie van materialen en de weefsels waar zij mee in aanraking komen.

Het onderzoek van de ultrastructuur van gecalcificeerde weefsels leidde tot een beter begrip van de werking van het fluorion in relatie tot de apatietkristallen, de voornaamste bouwstenen van het gebit en beenderen. Dit spoorwerk

leidde niet slechts tot profylactische maatregelen van buitenaf tegen tandcariës, doch ook de bacteriologie van de plaque werd beter begrepen, waardoor ook daar langs chemische weg stappen ondernomen kunnen worden ter reducering van de tandcariës.

Prof. Arends dankte de universiteit van Groningen voor de mogelijkheden, die hem geboden zijn een boven-

geschetste aanpak van tandheelkundig onderzoek op multidisciplinaire basis te laten verrichten.

C. L. Davidson

De rede is – zoals reeds hierboven werd vermeld – een uitgave van Stafleu & Tholen N.V. te Leiden; de prijs van het boekje bedraagt f 4,00.

EXCERPTA ODONTOLOGICA

Correspondentie deze rubriek betreffende te richten aan: A. C. Lamers, Rijksweg 217, Heumen (Gld.).

Sectie III Conserverende tandheelkunde

1133. **Crazing of tooth structure associated with placements of pins for amalgam restorations.**

W. E. Dilts, D. A. Welk, H. R. Laswell, e.a. J. Am. D. Ass. 80: 387, 1970.

Bij het onderzoek naar het effect van roterende instrumenten op de harde tandstructuren zijn dikwijls barsten resp. haarscheurtjes gevonden. Er is echter nog weinig bekend over de vraag, in hoeverre deze ontstaan bij het gebruik van parapulpaire stiften, waaromtrent de laatste jaren veel publikaties zijn verschenen (cf. Sectie III, no. 1124, okt. 1970, en de daarin gegeven verwijzingen). Wèl hebben Markley en anderen bij toepassing van deze stiftjes haarscheurtjes gesignaleerd en het vermoeden uitgesproken dat deze de harde tandweefsels aanzienlijk zouden kunnen verzwakken.

Er was dus reden tot een nader onderzoek en de auteurs verrichtten dit aan 30 geëxtraheerde menselijke molaren. Met name voor stiften die in het tandbeen worden geschroefd of met klemkracht worden bevestigd (zgn. friction-lock, cf. Sectie III, no. 1060, april 1969) werd dit noodzakelijk geacht: van stiften, die met cement worden gefixeerd en wier diameter juist iets kleiner is dan die van de kanaaltjes waarin zij worden bevestigd, was in een oriënterend onderzoek gebleken, dat daar geen haarscheurtjes in ontstonden.

De molaren werden in zelfpolymeriserende kunstharis ingebed tot even onder de glazuur-cementgrens. Vervolgens werden de kronen met een diamantschijf onder overvloedige watertoevoer verwijderd tot 1,5 mm boven genoemde grens; de aldus ontstane oppervlakken werden met paperschijfjes gepolijst. De elementen werden uit de aard der zaak voortdurend in een vochtige omgeving bewaard.

Met door de fabrikant aanbevolen drillboortjes werden de benodigde kanaaltjes op verschillende afstanden van de glazuur-dentinegrens geprepareerd en de stiften op de gebruikelijke wijze aangebracht. Van de schroefstiften wer-

den 2 typen van verschillende diameter gebruikt, nl. 0,023 resp. 0,031 inch; de bijbehorende kanaaltjes hadden een omtrek van 0,021 resp. 0,027 inch. Van de friction-lock stiften was de diameter steeds 0,022 inch en van de bijbehorende kanaaltjes 0,021 inch.

Om eventuele haarscheurtjes zichtbaar te maken werd gebruik gemaakt van een fluorescerende kleurstof: Auramine-O Biological Stain; de aldus gekleurde preparaten werden gefotografeerd. De procedure wordt beschreven.

Onder de proefomstandigheden bleken haarscheurtjes als oppervlakkig verschijnsel bij alle drie beschreven soorten stiften voor te komen, maar vooral bij het dikste type schroefstiften, waarschijnlijk door de grotere diameter. De stiftjes die op 0,5 mm van de glazuur-dentinegrens waren ingebracht, veroorzaakten minder scheurtjes dan die welke op deze grens waren geplaatst. In slechts één van de 120 kanaaltjes die voor dit onderzoek geprepareerd werden, waren de haarscheurtjes al tijdens het boren ontstaan.

Voortgezet onderzoek zal nodig zijn om de klinische betekenis van deze bevindingen naar waarde te schatten.

Visser – Hilversum

1134. **Influence of local antiinflammatory treatment on healing after total pulpectomy.**

T. Strömberg. Svensk Tandl. Tidskr. 63: 493, 1970.

1135. **Influence of local antiinflammatory treatment on healing after total pulpectomy, with special reference to local spreading.**

T. Strömberg. Svensk Tandl. Tidskr. 63: 503, 1970.

Ofschoon een ontstekingsproces in feite een zeer effectief afweermecanisme van het lichaam is tegen infectie of een agens van niet-bacteriële aard, kunnen sommige verschijnselen die daarbij optreden een ongunstige invloed uitoefenen op de genezing van het betreffende weefsel. Een typisch voorbeeld hiervan is het oedeem, dat bij een pulpitis kan leiden tot storing in de bloedvoorziening omdat de pulpa, opgesloten in de starre wanden van de pulpa-holte, ten gevolge van de zwelling onder spanning komt te staan. In zekere zin geldt hetzelfde voor het peri-apicale weefsel, waar het oedeem binnen de begrenzing van de corticalis der maxilla of mandibula, weliswaar niet gauw – zoals bij de pulpa – tot uiteindelijke necrose van het ontstoken weefsel leidt, maar toch de patiënt veel pijn kan veroorzaken en het genezingsproces kan vertragen.